FLYING SAFARI 2018

Text: David Knop-Kostka • **Foto:** D. Knop-Kostka a C. Lang

LÉTÁNÍ MŮŽE MÍT MNOHO RŮZNÝCH PODOB. MÁM HO RÁD SNAD V KAŽDÉ Z NICH. UŽÍVÁM SI POHODLÍ, TECHNICKÝCH VYMOŽENOSTÍ A LUXUSU KABINY CIRRUSU A STEJNĚ TAK MNE NADCHLO I LÉTÁNÍ SE STROJI Z OPAČNÉHO KONCE RYCHLOSTNÍ STUPNICE CESTOVNÍCH RYCHLOSTÍ, S KLASICKÝMI HORNOPLOŠNÍKY URČENÝMI PRO LÉTÁNÍ V CO NEJVĚTŠÍM KONTAKTU S PŘÍRODOU A ŽIVLY, KTERÉ LETCE OBKLOPUJÍ. DOSAVADNÍM VYVRCHOLENÍM V TÉTO OBLASTI SE STALO NAŠE LETECKÉ SAFARI PO JIHOAFRICKÉ REPUBLICE V LETOŠNÍM ROCE.

Celé to vlastně začalo na výstavě AeroExpo ve Friedrichshafenu, kde se každý rok koná největší výstava letadel všeobecného letectví a dalších zařízení, která mohou mít schopnost létat. Na stánku společnosti Zlin Aviation jsem tam objevil letounek Savage Shock Cub, což je svým způsobem x-tá derivace „praotce" lehkých hornoplošníků, slavného Piper Cubu. Kromě nadšení nad vlastnostmi této moderní reinkarnace legendárního Cubu jsme na stánku získali i kontakt na chlapíka, který provozuje s letouny Savage (a dalšími) v Jižní Africe, této zemi s úchvatnou přírodou, něco, co by se dalo nazvat Letecké safari. Po krátkém mailování s majitelem a pilotem společnosti Flying Frontiers Craigem Langem (o něj se totiž jednalo), ve kterém mi Craig vylíčil, kam asi poletíme a jak bude naše „safari" vypadat, domlouváme ještě termín, a pak už vlastně zbývá jen se zabalit a odletět. No, není to zase tak úplně jednoduché, musím dorazit asi o tři dny dříve, abych mohl validovat svůj pilotní průkaz EASA na místní podmínky, obeznámit se s terénem a udělat si také krátký Advanced Bushflying Course, neboli seznámit se především s přistáváním do terénu.

Začínáme

První den strávím celý v letadle, když přes Curych letím do Johannesburgu a s přestupem pak do Durbanu. Tady jsem asi přesně neporozuměl Craigovým instrukcím, protože jak jsem zjistil, mohl jsem si letenku koupit do Pietermaritzburgu, což by bylo výrazně blíže k městu Howick a letišti Eva's Field, kde má Craig základnu. Nu což, cestu po dálnici alespoň využívám k povídání s Craigem a koukám po okolí. Stihneme ještě návštěvu místního malého letiště, Eva's Field, což je zhruba 700 m travnaté plochy. Pak už nezbývá než se jen ubytovat v Old Hotel Curry's Post, kde, jak zjišťuji, jsem asi jediný host. Navíc to ani není hotel, ale apartmán, kde vlastně nic jiného není (ani recepce, prostě vůbec nic...).

Druhý den mne Craig nabírá ráno (tahle situace se bude opakovat i v následujících dnech), odvezeme děti do školy, něco občas zařídíme, ale hlavně nakoupíme do kanystrů benzín a pak jedeme na Eva's Field. První den letíme s hornoplošníkem Savannah, což je 600kg LSA vybavené motorem Rotax. Je to moc příjemné letadlo, jenom plave a plave... Letíme do Lady Smith, tj severozápadním směrem, a cestou si cvičně děláme několik touch & go. Je tu sice podzim, ale celkem teplo. Jediným „nedostatkem" jsou krátké dny, kdy po osmnácté hodině nastupuje tma, a to tma černočerná. Asi jako tento kontinent. Další dny přesedlávám na letoun Savage Bobber, červeno-žlutého ostruhového dráčka s velkými 26" bush koly, a na něm cvičíme „soft and short field" přistání do vysoké (až 1 m) trávy, což

• *Letecká plážová pohoda blízko Wavecrest.*

Chvilka na společné foto v Bethulii před Savage Bobberem.

je pro našince zprvu trochu obtížnější, zvláště když u short přistání v konečné fázi letím natažen, dosedám na 3 body a přes příď Bobberu vlastně není vidět.

Na závěr mého přeškolovacího kurzu a po dlouhých telefonátech na místní letecký úřad dostává Craig potvrzení, že moje dokumenty dorazily. Ale ještě mne čeká krátký test z místního leteckého práva a předpisů, spočívající v tom, že mám za pomoci předpisu vybrat ze tří zdánlivě stejných odpovědí tu nejsprávnější. I tuhle překážku úspěšně zdolávám a stávám se hrdým držitelem South Africa Pilot Licence, tedy zatím jenom její oskenované kopie, neboť originály jsou někde na poště. Vyzvedáváme další dva účastníky, jedeme do Curry's Post, večer nás Craig vyzvedne a veze nás na společnou večeři, kterou zakončujeme úvodní fázi našeho leteckého dobrodružství. Tak to by bylo!

5. května

Dobrodružství začíná. Hned ráno po sedmé hodině se loučíme s Curry's Post a Craig nás veze VW Transporterem na letiště Eva's Field. Letíme ve dvojici, Craig poletí s tátou Bobberem, já letím v Savannah. První etapa našeho safari míří na západ k Drakensberg na malé letiště Himeville, kde si dáváme první přestávku. Hned u letiště se nachází vojenská základna. Od Craiga se dozvídám, že místní vojáci hlídají hranici s Lesothem vinoucí se zde vysoko v blízkých horách, přes kterou si občas skupinky zlodějů chodí krást telata a ovce.

Druhá etapa nás otáčí směrem k pobřeží a parku Mkambathi Nature Reserve. Přistáváme na travnatém stripu, bohužel k moři na koupání je to příliš daleko, ale útěchou nám je, že místní pobřeží je skutečně nádherné. Pokračujeme dále podél pobřeží na jih, a let je doslova prošpikován dechberoucími zážitky. V jeden okamžik si pod našimi letadly hrají delfíni, vzápětí obdivujeme úchvatná ústí řek, příroda je zde nádherná. Prostě paráda. Míjíme Port St. Johns a brzy na to přistáváme na vysokém stolovém kopci, tři sta metrů nad hladinou moře. Sedáme sice na dlouhou asfaltovou dráhu, předtím je ale potřeba rozehnat pasoucí se krávy, které se občas z důvodů známých jen jim vyskytují právě tam. Pak už nás čeká pouze dlouhý sjezd z hory mikrobusem až k hladině moře, cesta přes městečko na druhý břeh řeky Mzimvubu, a končíme ve velmi milém ubytování Ntafufu Eco Lodge (http://www.ntafufulodge.co.za), což jsou bungalovy na kopci s výhledem k ústí Hroší řeky (Mntafufu). Paní hostitelka pochází z Dráždan, a tak u večeře posloucháme její příběh o přestěhování se do Jihoafrické republiky.

Odpočinek ve Ferndale Farm pro nás...

S osazenstvem hotelu Royal.

6. května

Z Ntafufu se po snídani, sestávající z vajíček a pečených rajčat (to je slast, jíst zase rajčata, co mají chuť rajčat, na rozdíl od těch ze španělských skleníků), vydáváme k letišti. Zastavujeme u benzínky, kupujeme benzín do našich Rotaxů a pak na letišti plníme nádrže. Většinou je to kolem osmdesáti litrů. Bobber je trochu žíznivější, jak ho Craig točí na 5000 ot/min, tak bere kolem dvaceti litrů za hodinu. Náš Savannah má spotřebu zhruba čtrnáct až patnáct litrů.

...a naše letadla.

Startujeme a asi po hodině letu přistáváme u hotýlku Wavecrest Hotel, kde si dáváme svačinku. Budeme zde ještě spát na naší zpáteční cestě, dneska však ještě pokračujeme dále podél pobřeží hned k dalšímu ústí řeky, kde zatáčíme a nad řekou pokračujeme do vnitrozemí. Cestou je to skutečné safari, pod křídly našich letadel se míhají žirafy, antilopy, zebry a spousta dalších zvířat. Naším cílem je Ferndale Farm (http://www.ferndale4x4.co.za/). Přistání je trochu náročnější, protože „letiště" leží v zálivu řeky a na druhém břehu je prudký svah. Místa na finále tak moc není, ale dráha je dostatečně dlouhá a Savannah je milé a hodné letadélko. Majitelé nás již čekají ve dvou Land Cruiserech. Odvážejí nás do chatičky, kterou pronajímají. Jejich předkové přišli na tohle místo před 180 lety, a oni dnes provozují farmu na rozloze 6000 ha, mají na 5000 ovcí a 600 telat a také tři děti, které se rozutekly po světě. Oba majitelé jsou dnes již vysoce důchodového věku (majiteli farmy je osmdesát, jeho paní sedmdesát dva), a tak si poprvé letos najali manažera na řízení farmy a jejích šestnácti zaměstnanců. Rozděláváme oheň, pálíme dříví na uhlíky a pak grilujeme telecí (móóóc dobré) a jehněčí (ještě lepší) a také vynikající domácí klobásky.

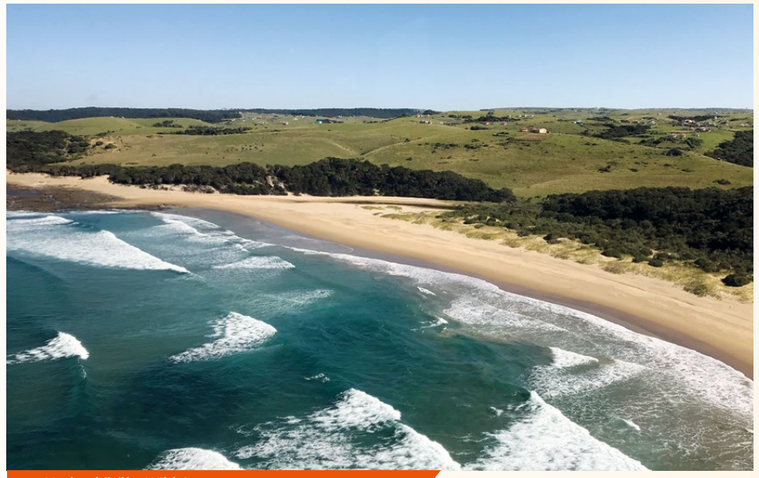

Nad pobřežím Wild Coast.

V Mountain Zebra National Park (Cradock).

7. května

Odlétáme bez problémů a letíme směrem na Adelaide. Safari pokračuje a pod námi defiluje zvířena jižní Afriky, tentokráte vidíme ponej-

Craigův Savage Bobber ZU-IFV v Himeville.

více zebry a antilopy losí. Přistáváme, dáváme přestávku na kávu a protahujeme ztuhlé údy. Před Adelaide hoří velký sklad na kraji města, prý ho zapálili zaměstnanci. Pak už následuje Cradock, kde na nás čeká David, což je Craigův kamarád. Společně se svou paní vlastní hotel Victoria Manor, a právě tam míříme. Hotel má kromě hlavní budovy v ulici ještě další přízemní budovy, depandance, kde bydlíme asi sedmdesát metrů od hlavní budovy. Skvělá obsluha, prostě servis na pětihvězdičkové úrovni. Při večerním briefingu se dozvídáme, že se máme přebalit na ještě menší zavazadlo, protože si Craig není tak úplně jistý, kde další den vlastně přesně přistaneme.

8. května

Den plný dobrodružství začíná. Po bohaté snídani zjišťujeme, že silně fouká. Odlétáme směrem na Tarkastad, pod námi zemědělské farmy, vše, co není zavlažované, je velmi suché. Vidíme velké zelené kruhy, kde se točí zavlažovací zařízení. Po krátké zastávce pokračujeme za silné turbulence na Aliwal North, kde je sice prašné, ale dlouhé letiště se třemi drahami. My si vybíráme pochopitelně tu s protivětrem, což nám krásně umožňuje dobrzdit před pojížděčkou. Vystupujeme z letadel a využíváme přestávku na protažení k tomu, abychom se trochu rozhlédli. Je tu až zarážejícím způsobem liduprázdno. Okukuji hangár, kde stojí Cessna 172, ale po celou dobu našeho pobytu se zde neukáže ani živáček. Po startu letíme směrem na Orange River, což je něco jako místní Vltava, tvořící současně také hranici mezi Freestate a EastCap.

Letíme podél Orange River, kopírujeme její zátočiny, vše tak ve výšce 50 až 100 metrů nad řekou. To všechno až k bodu, kde řeka přechází do stojatých vod přehrady Gariep Dam. Přilehlé břehy jsou přírodní rezervaci Gariep Dam Nature Reserve. Na dohled je již město Bethulie, most přes řeku Orange a v dálce také přehradní hráz. Blížíme se k Bethulii, jejíž původní letiště z osmdesátých let je k nepoznání a neudržované. Craig má však domluveno s majitelem golfového hřiště, že můžeme použít golfovou fairway, a tak na druhý pokus přistáváme na jamce č. 8. Savannah je opravdu STOL, přistanu na ground roll

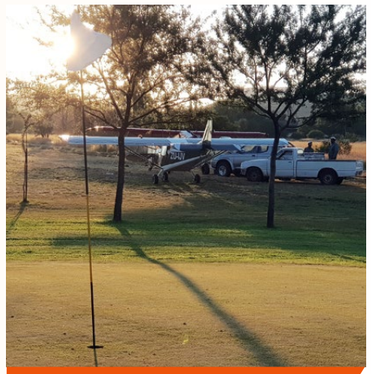

Přistání „na golfové jamce“ v Bethulii.

zhruba 50 metrů. Už na nás čeká Anthony (majitel golfového hřiště a současně hoteliér) s celou suitou svého hotelu a dalšími zvědavci, prostě tohle tady

Častý způsob, jak dostat vláhu do půdy: zavlažovací kolečko v Cradocku.

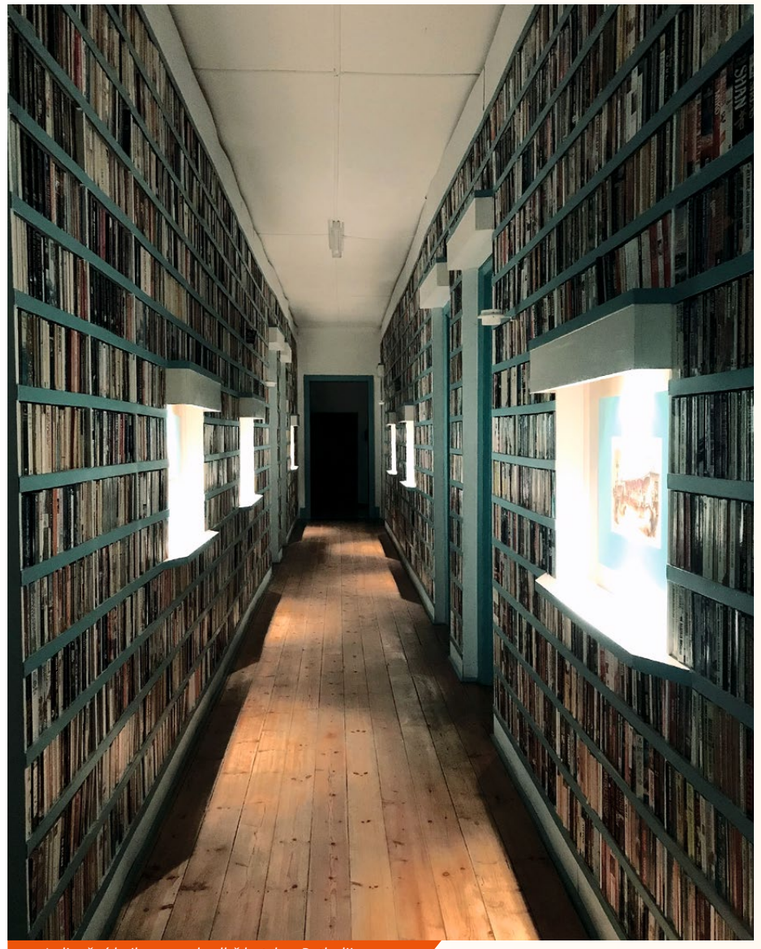

Jedinečné knihovny v chodbě hotelu v Bethulii.

je událost roku. Po krátké svačince vyrážím s Craigem na expedici „kanystr“. Jeden, který má Anthony v hotelu, nám prostě nestačí, a tak jedeme shánět další. To by neměl být problém. Ale je, a tak po návštěvě všech místních obchodů s řemeslnými potřebami nakonec vykoupíme v místním bistru kanystry na sirup o objemu dvaceti litrů a ty pak po vymytí naplníme benzínem. Ten už pak jen „zbývá“ přemístit do nádrží letadel. Den je krátký, stmívá se již krátce po šesté, a tak nic jiného už nestihneme.

Anthony, kterému zde nikdo neřekne jinak než přezdívkou „Book Man“, provozuje kromě golfového hřiště – hraje se v sobotu a středu – hotel (http://www.bethulie.net), ve kterém má vystavenou svoji sbírku knih. Je to přes 120 000 svazků, které jsou v knihovnách na chodbách a ve společenských místnostech.

Místní kraj, velmi suchý, se nazývá Karoo. Je zde v létě vedro, v zimě mrzne. Avšak podzemní voda tu je, a tak vidíme po výstupu na pahorek nejen Bethulii, ale i větrníky s vodními čerpadly. Večer je stylový, Anthony nám dává na výběr, jakou klasickou vinylovou desku chceme pustit, a tak nám nakonec hraje Ella Fitzgerald a další jazzoví mistři, které si vybral táta.

Pod dohledem nočních hlídačů hotelu spokojeně usínáme, někdo snad s myšlenkou na Armstronga, někdo na zítřejší letový den.

9. května

Ráno nás čeká bohatá a chutná snídaně. Jsme sice aktuálně jedinými hosty, přesto je pro nás připraven luxusní švédský stůl. Prostě Anthony se chce předvést a má podle našeho názoru také co. Hotel je to prostě skvělý, pokud někdo ze čtenářů zabloudí do těchto končin, myslím, že bez návštěvy u Anthonyho nebude jeho pobyt tady kompletní.

Odlet je trochu náročnější. Pojíždíme až na odpaliště a první startuje Craig. No, s tátou jsou asi trochu těžší, a tak ne a ne se odlepit. Nakonec se dostal do vzduchu tak pozdě, že musel podletět elektrické vedení, což jsem se samozřejmě dozvěděl až dodatečně. Savannah je však poslušný stroj, dostávám se do vzduchu v polovině fairway, a tak bezpečně minu všechny překážky. Letíme přes Gariep Dam až k přehradní hrázi, kde vidíme i malou marínu s plachetnicemi. Děláme krátkou zastávku u Petrusburgu, kde se k bývalému letišti již rozrostla místní vesnice. Po přistání zjišťujeme, že je to spíše slum, a spousta místních příběhne okukovat, co tady děláme. No nechtěl bych tady nechat letadlo přes noc. Startujeme a míříme na Colsberg. Čeká nás již zažitý obrázek, bývalé letiště na kraji města je vyprahlé a opuštěné.

Přehrada Gariep Dam na Orange River.

Něco to také o změnách tady vypovídá. Vedlejší golfové hřiště má zelené jenom greeny, ale tohle všechno zastiňuje naprosto fantastická okolní krajina. Poslední dnešní etapa míří k Cradocku, kde naši ranvej obsadily opět krávy a prasata. Nasazujeme na nízký průlet, ale několik zvedlých hlav je tak vše, co jsme dokázali, a dobytek se pase dál. Přistáváme daleko za tresholdem, bezpečně přes pasoucí se dobytek. Na letišti už na nás čeká Lisa, která nás odváží do hotelu, a po krátkém odpočinku, během kterého ještě Craig provezl Davida a Lisu nad Cradockem, nás čeká u Lisy a Davida večeře. Spousta dobrého jídla a skvělého vína v milé společnosti dalších Lisiiných přátel...

Pláž v Tsitsikamma.

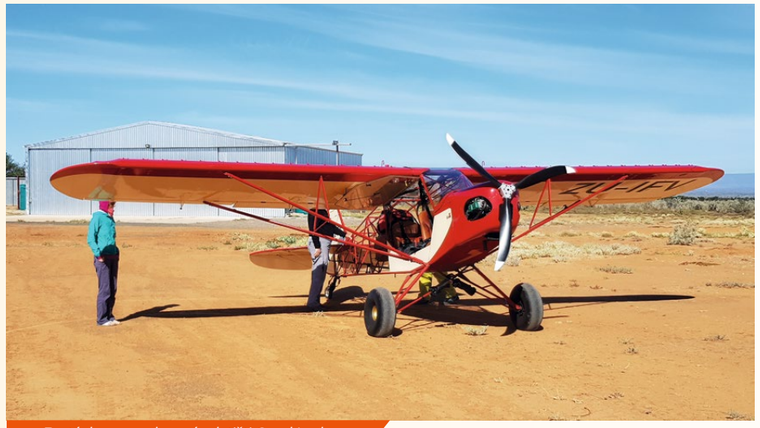

Zastávka na soukromém letišti Good Luck.

10. května

Snídáme v hotelu, odjíždíme a ráno ještě doplňujeme palivo do letadel. Po odletu stoupáme více než obvykle. Opouštíme zavlažovanou nížinu a krajina pod námi se mění na polopouštní vyschlou step. Míříme na jih, k moři, a cestou přelétáme údolí s dostatkem vláhy, kde je hned vše zelené. Vidíme volně bahnící se nosorožce jen nedaleko farmy, přes kterou letíme. Přelétáme další hřeben, před námi jsou liduprázdné dálavy a někde v nich nacházíme soukromé letiště farmy Good Luck, jejíž majitel provozuje kromě Cessny také Beechcraft 90. Příjemnou zastávku střídá další start, stoupáme, abychom přelétli hřeben Groendal Nature Reserve, a už vidíme moře. Doklesáváme, a přes intenzivně obhospodařovanou krajinu (jsme v búrské části) pokračujeme dál. Přistáváme vedle

plantáží Protei velkolepé, což je národní květina Jihoafrické republiky. Simon nás odváží do svého domku na nádherném pobřeží, které pronajímá výletníkům. Domek je hned u pláže, jdeme se tedy vykoupat do příboje. Následuje krátký oběd ve Fynbos Golf clubu, jehož členem je mimochodem také světový šampion Louis Oosthuizen. A pak vyrážím s Craigem na nákupy. Chápání vzdáleností je zde trochu jiné než u nás, jedeme nějakých dvacet dva kilometrů, abychom v místním řeznictví nakoupili maso na večeři. Večer grilujeme maso a zeleninu a posloucháme příboj, za jehož šumění pak krásně usínáme.

11. května

Naše trasa se znovu otáčí, podél pobřeží letíme kolem Port Elizabeth a East London směrem k naší první dnešní zastávce, kterou je Uitenage. Craig zde má domluveno, že přijede obsluha místní čerpací stanice, a tak se i stane. Dotankujeme, Bobber dostává 60 litrů a Savannah 42. Snad poprvé od začátku cesty zde slyším na rádiu provoz, v Port Elizabeth je totiž velké letiště, a tak pod TMA pokračujeme dál. Letem podél pobřeží obletíme East London a přistáváme na již známém místě u hotelu Wavecrest.

Plnění nádrží palivem v Bethulii.

12. května

Ráno prší, na obloze nízká oblaka, ale to nevadí, letadlo přece není z cukru, a tak v pohodě odlétáme. Letíme podél pobřeží a znovu se kocháme pohledy na dovádějící delfíny. Čeká nás ještě jeden krásný zážitek, a tím je přistání na pláži. Zprvu je liduprázdná, ale najednou se kolem nás seběhnou děti i dospělí ze všech stran, prostě paráda.

Craig mi ráno vysvětlil techniku přistání na pláži. Úspěch spočívá v tom, přistát na „zpevněnou“ část pláže, tedy na tu, co je hned u vody. Je zvlhčená, a tak písek drží. Pokud se trochu odbočí na sušší část, hned je to znát a kola letadla se propadají.

Startujeme a blížíme se do finále naší cesty. Zbývá už jen krátké přistání na letišti „in the middle of nowhere“ – je jím čajová plantáž – a pak už se v dáli blíží Howick a Eva's Field. Craig nás odváží do Pietermartiburgu, kde si zapůjčujeme Nissan X-trail pro další část našeho pobytu tady, a ještě nás nasměruje do místního obchodního centra.

Loučíme se s Craigem, který již spěchá za svou rodinou. Naše úžasné letecké safari končí a my poslední letový den zakončujeme v místní restauraci s motivy rakouských Alp. Za místní černočerné tmy se vracíme do Curry's Post. Zítra naše poznávání Jižní Afriky pokračuje, ale to už bude jiný příběh a pro úplně jiný časopis.

Flying Frontiers a Craig Lang

Jihoafrická republika je zemí s pohnutou minulostí, a především s rozmanitou a úchvatnou přírodou. A také s rozvinutým letectvím. Společnost Flying Frontiers pilota Craiga Langa poskytuje zájemcům z řad pilotů možnost poznat krásy této země ze vzduchu formou pravého nefalšovaného „bush flying“, leteckých výprav s lehkými letadly do lákavých destinací nejen Jihoafrické republiky, ale i sousední Namibie. Craig je rovněž zástupcem společností Zlin Aviation (letouny řady Savage) a Flying Legend Replica Warbirds pro Jihoafrickou republiku.

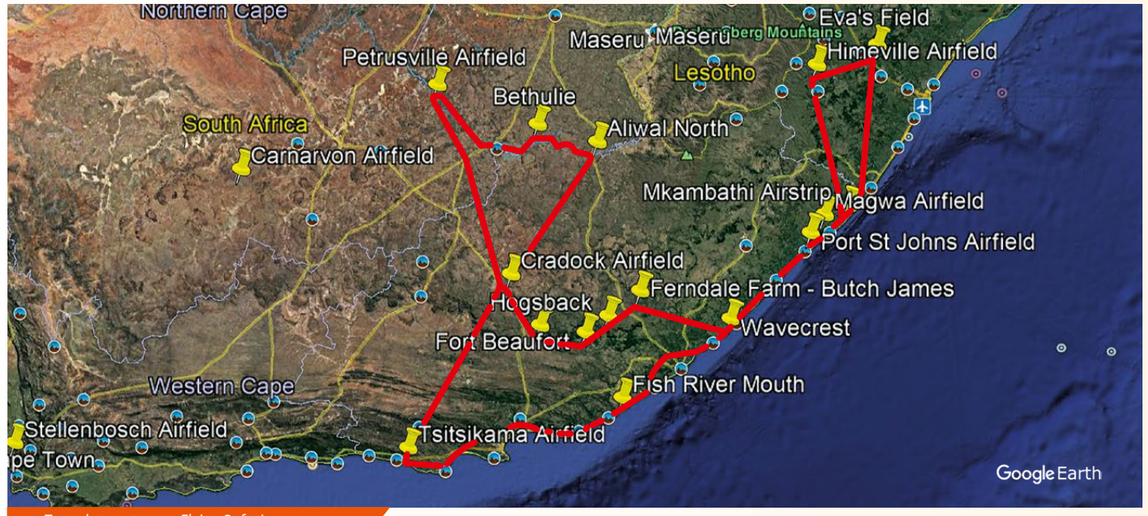

Trasa letu autorova Flying Safari.